

UNIRE ÎN SPIRIT

de NICOLAE DABIJA

Timp de decenii lungi ni s-a interzis să știm unii despre alții noi, cei din Basarabia despre noi, cei din România.

Prutul, riul cel blind, cu apa cea mai lăcrimoasă din lume, a ajuns să fie blestemat, fiindcă despărțea frate de frate, frate de soră, părinte de copil, țară de țară.

În anii de după război hărțile agățate în fața claselor din România aveau spațiul dintre Prut și Nistru acoperit cu o coală albă de hîrtie. Nouă ni se spunea mereu că lumina vine dinspre Răsărit, de la steaua din Kremlin, și vai de cel care se uita cu dor și jind dincolo de sîrma ghimpată ce se oglindea în apa mîhnită a Prutului.

Timp de decenii ne-am prefăcut că nu știm nimic unul de celălalt. Că nu sîntem rude. Că nu ne cunoaștem. Că Eminescu editat în România și Eminescu editat în Basarabia sînt doi scriitori deosebiți. Că — așa cum susținea Academia de la Chișinău — Asachi e scriitor moldovean, dar pictor... român. Că noi, copiii, vorbim o altă limbă (limba moldovenească) decît părinții noștri (care nu știau decît românește). Că moșii noștri care nu ieșiră vreodată din sat, erau români, pe cînd noi de-acum sîntem moldoveni (teoria marxist-stalinistă inventase între timp un nou popor — poporul moldovenesc, căci cum putea falnica Armată Roșie să „elibereze“ la 1940 pe români de sub „jugul“... românilor ? !). De-naționalizarea românilor din Basarabia căpătase proporții atît de catastrofale, încît era pe cale de elaborare un Dicționar moldovenesc-român, iar „moldoveanul“ I. Bodiul, sosit la București prin anii '70, vorbea cu „românul“ N. Ceaușescu cu ajutorul unui translator.

De multe ori ni s-a părut că ne-ați părăsit. De multe ori credeam că-am și murit în GULAG-uri, Siberii, colectivizări colhoznice, că nu mai sîntem, că n-au mai rămas din noi decît niște suspine pe care vîntul le purta cîteodată pînă hăt în inima țării.

Și iată că, în sfîrșit, ne-am regăsit. Și ne-am cunoscut. Și am văzut cît de mult ne lipseam unul altuia. Că de azi încolo nu vom mai putea trăi unul fără de celălalt. Că ne era mereu dor unul de altul, ca de o parte din noi înșine.

Ne place să credem că în 1989 Dumnezeu a ținut cu noi. Noi, basarabienii, am obținut limba română limbă de stat între Prut și Nistru, alfabetul latin, tricolorul, ne-am declarat în parlamentul Moldovei, ca și la 1918, stat suveran, am revenit între altele și la ora Bucureștilor, părșind meridianul Moscovei, pretutindeni în Basarabia poate fi recepționat programul Televiziunii Române Libere.

Dumneavoastră ați răsturnat dictatura...

Dar atît noi, cei de aici, cît și noi, cei de dincolo mai avem a depăși suficiente încercări (tentativele de a fi răscoită harta noastră și-așa desul de ciopîrțită de diverși autonomiști și separatiști, economia de piață, anarhia și totalitarismul etc.).

Și le vom depăși, vom învinge numai dacă ne vom simți alături, numai dacă ne vom susține reciproc.

S-au unit cele două Vietnamuri, cele două Yemenuri, cele două Germanii — numai cele două Românii mai stau pe aceeași hartă hașurate în culori diferite.

Unirea politică e treaba politicienilor.

Ceea ce depinde de noi însă, de fiecare în parte, este unirea spirituală.

*

Secolul XIX poate fi numit, și pe bună dreptate, secolul lui V. Alecsandri (M. Eminescu aparține, totuși, mai mult secolului XX). El și-a dominat veacul cu geniul său, s-a implicat în toate marile evenimente. A făcut de toate — poezie, proză, politică, a cules folclor etc. — într-o perioadă cînd nu era nimic. Și le-a făcut atunci, la începuturi, cel mai bine. Dar dincolo de scrisul său, el a făcut mult pentru realizarea idealurilor, ideilor sale pașoptiste, unioniste. Mai este nevoie și azi de Alecsandri. Atît în Basarabia cît și în România. E atîta nevoie de V. Alecsandri — politicianul, unionistul, luptătorul, încît cîteodată îmi vine să cred că Alecsandri încă nu s-a născut. Că el abia încolo are a renăște. Salut eforturile băcăuanilor de a face tot posibilul ca despre acest oraș să se spună Bacău — orașul lui Vasile Alecsandri.